

Pedagogen og barns seksualitet

Hvordan arbeider pedagogen i møte med barns seksuelle utforskning i barnehagen?

Therese Øverby Thun

Kandidatnummer: 801

Bacheloroppgave

BHBAC3980

Trondheim, april 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Etter tre år ved Dronning Maud Minne Høyskole har tiden kommet for å levere fra seg bacheloroppgaven. Bacheloroppgaven har alltid virket som noe og stort og skummelt som lå langt fram i tid. Arbeidet med oppgaven har vært stort, men alt annet enn skummelt. I ettertid har jeg innsett at alle arbeidskrav og praksisperioder har vært en øving mot denne oppgaven.

Arbeidet med bacheloroppgaven har for det meste vært lærerikt og spennende. Til tider har det vært utfordrende, og motivasjonen har vært mangelfull, likevel kom jeg i mål til slutt.

Jeg vil først gi en takk til informantene mine for at de stilte opp i intervju i om et tema som kan oppleves som veldig nært og personlig. Jeg vil også gi en stor takk til alle gode venner og familie for alle oppmuntrende ord og støtte gjennom denne perioden, og ikke minst en spesiell takk til samboeren min.

God lesing!

Trondheim, april 2021

Therese Øverby Thun

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1. Innledning.....	3
1.1 Fra objekt til subjekt	3
1.2 Valg av tema og problemstilling.....	3
1.4 Begrepsavklaring.....	4
1.5 Oppgavens oppbygging.....	5
Kapittel 2. Tidligere forskning og teori.....	5
2.1. Fra kunstig påvirkning til medfødt atferd.....	5
2.2 Medfødt seksualitet.....	6
2.3 Stadier i den seksuelle utforskningen	6
2.4 Seksuell lek.....	7
2.5 Den voksne i møte med barns seksualitet og seksuelle leker	8
2.5.1 Gi barna mestringskompetanse	9
2.5.2 Forebygging av overgrep	9
2.6 Oppsummering	10
Kapittel 3. Metode	10
3.1 Valg av metode	10
3.1.1 Semistrukturert intervju med intervjuguide	11
3.3 Rekruttering og utvalg av informanter.....	12
3.4 Utførelse og bearbeiding av intervjuene	13
3.5 Metodekritikk	14
3.6 Etske hensyn	15
Kapittel 4. Presentasjon av funn og drøfting.....	16
4.1 Bevisstgjøring og kommunikasjon.....	16
4.2 Grensesetting og åpenhet.....	19
4.3 Kunnskap og kompetanseheving	22
Kapittel 5. Avslutning	26
Litteraturliste	28
Vedlegg.....	29
Vedlegg 1- Intervjuguide.....	29
Vedlegg 2- Informasjon og samtykkeskjema.....	30

Kapittel 1. Innledning

1.1 Fra objekt til subjekt

Fra tidenes morgen har mennesket skapt store diskurser i verdenssamfunnet rundt temaet *seksualitet*. For å forstå dagens syn på seksualitet må vi gå tilbake i historien, der en rekke av store tenkere, forskere og filosofer har gjennom tidene definert hva *seksualitet* og *seksuell utforskning* er. Den første litterære dokumentasjonen går helt tilbake til 3-4000 år f.kr hvor de egyptiske og sumeriske kulturene dyrket erotikk og fruktbarhet, som ble videreført i det antikke Hellas og Romerriket ca. 3-400 år f.kr (Skarpsno, 2013, s. 15). Denne dyrkelsen og det positive synet på seksualitet og utforskning spredde seg i flere verdenshjørner og varte frem til like før det 13. århundret hvor seksuelle handlinger skulle nå kun handle om reproduksjon og religion skulle brukes for å tøyse den seksuelle lidenskapen. Dette forplantet seg i flere tanker og diskurser rundt seksualitet, og ble mer og mer tabubelagt (Skarpsno, 2013, s. 15-17).

På 1700-tallet ble barn blant annet sett på som et uskyldig objekt, fremfor et tenkende subjekt (Jf. Eks. Rousseau). På samme tid ble begrepet onani introdusert som en alvorlig fysisk og psykisk sykdom gjennom den berømte avhandlingen til Samuel Auguste Andre David Tissot (1728-1797). Siden Tissot var lege og epidemiolog ble denne avhandlingen sett på som et medisinsk bevis på hvor skadelig det var å onanere (Skarpsno, 2013, s. 16). Det ble derfor viktig å hindre at barn onanerte og hvorpå det blant annet kom matprodukter på markedet skulle sette ned lysten til å onanere og med en målsetning om å stoppe onani hos barn fullstendig (eks. Kneipp- brødet og Kellogs Corn Flakes). Denne tankegangen om onani som noe assosiert med sykdom sto sterkt frem til 1912 der den tyske psykiateren Albert Moll (1862-1939) skrev artikkelen *The sexual life of the child* som omhandlet at barnet var født med en naturlig seksualitet. Denne nye tankegangen spilte en sentral rolle for «den seksuelle frigjørings tiår» i 1920-årene (Skarpsno, 2013, s. 18).

1.2 Valg av tema og problemstilling

Som sett over har betydningen av begrepene *barndom* og *seksualitet* hele tiden blitt farget og endret på gjennom tidene og menneskets kulturelle bevissthet. I Rammeplanen for barnehagen står det skrevet i fagområdet *kropp, bevegelse, mat og helse* at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikle en bevissthet om egne og andres grenser. De skal også bli trygge på kroppen sin og få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 31).

Selv om Rammeplanen nevner grensesetting og det å bli kjent med egen kropp, blir ikke *barns seksualitet, seksuell lek, seksuell identitet* og *utforskning* nevnt. Selv om det er og alltid har vært veldig omdiskutert i samfunnet og er et tema som det skapes større bevissthet rundt. På bakgrunn av dette, egne erfaringer og spesielt temaene i tredje studieår ved DMMH, gikk det nærmest opp et lys for meg at jeg ville skrive om *barns seksualitet*. Når jeg tenker tilbake på min egen barndom og skoleløp, så har det vært lite fokus rundt seksuell helse. Jeg kan ikke huske noen konkrete hendelser hvor en barnehageansatt eller en lærer har snakket med meg om verken grensetting, berøring, nytelse eller nysgjerrighet rundt egen kropp.

I denne forskningsoppgaven har målet mitt vært å tilegne meg informasjon og kunnskap fra yrkesaktive pedagoger, og finne ut hvordan de jobber med barns seksualitet og utforskning i barnehagen. På bakgrunn av dette ønsker jeg å belyse viktigheten av åpenhet og kunnskap om tema, gjennom å etablere gode rutiner og rammeverk for arbeid med tema i barnehagen. Dette resulterer dermed i følgende problemstilling:

Hvordan arbeider pedagogen i møte med barns seksuelle utforskning i barnehagen?

Problemstillingen skal bli besvart gjennom tre forskningsspørsmål brukt i analysearbeidet for å få et nyansert blikk på temaet barns seksualitet:

1. *Hvordan kan man bevisstgjøre barn i barnehagen på seksuell utforskning?*
2. *Hvilken rolle har voksne i definering av barns seksuelle utforskning?*
3. *Hvordan kan man arbeide med kompetanse og kompetanseheving hos barn og ansatte om seksuell utforskning hos barn i barnehagen?*

1.4 Begrepsavklaring

Skundeberg (2020) skriver om betydningen av begrepene *barndom* og *seksualitet*, og det vanskelige forholdet mellom dem som er avhengig av en historisk og sosial kontekst. Innholdet til begrepene blir farget og endret på gjennom tider og menneskets kulturelle bevissthet (s.5). Almås (2004) beskriver seksualitet slik: «Seksualitet er forbundet med lyst og nytelse som motiverer til seksuelle handlinger uten at det på noen plan kan knyttes til forplantning som det egentlige eller grunnleggende motiv» (Skarpsno, 2012, s. 9). Barns seksualitet må ikke forbindes med voksnes seksualitet, da disse er forskjellige. Den barnlige seksualiteten er noe barna har før de entrer puberteten og hormonene kommer. Barna er nysgjerrige og prøver seg

frem med seg selv og med jevnaldrende. Barn utforsker gjerne seksualiteten sin gjennom leken og erfarer hvordan de kan påvirke følelsene og hva de påvirkes av (Aasland, 2020, s. 21).

1.5 Oppgavens oppbygging

I første kapittel presenterer jeg et historisk tilbakeblikk på begrepet barns seksualitet og hvordan synet har utviklet seg gjennom tidene. Her begrunner jeg også mitt valg av tema og problemstilling. I kapittel to presenterer jeg tidligere forskning og relevant teori som bidrar til å belyse problemstillingen. I tredje kapittel presenterer jeg det metodiske rammeverket for oppgaven og hvordan jeg har arbeidet med innhenting av datamaterialet. I fjerde kapittel presenterer jeg datamaterialet og drøfter det med utgangspunkt i teori og analyse, før jeg til slutt oppsummerer i kapittel 5.

Vedleggene mine er intervjuguiden og samtykkeskjemaet informantene mottok i forkant av intervjuene.

Kapittel 2. Tidligere forskning og teori

I dette kapittelet skal jeg presentere et historisk blikk på begrepet barns seksualitet og hvordan det har utviklet seg gjennom tidene. Jeg skal også trekke inn relevant teori og perspektiver på barns seksualitet i dagens samfunn og hvordan temaet burde bli arbeidet med i pedagogisk aktivitet i barnehagen.

2.1. Fra kunstig påvirkning til medfødt atferd

Som belyst i innledningen har synet på barns seksualitet vært et omdiskutert tema gjennom tidene. Fra å være et veldig skambelagt tema fram til Albert Molls avhandling i 1912, som endret synet til mange rundt barns seksualitet og seksuelle atferd. En av de som skiftet syn som en følge av Molls artikkel var Sigmund Freud (1856-1939) som gjerne blir omtalt som barneseksualitetens oppdager. Tidligere mente Freud at seksuell atferd hos små barn var et resultat av kunstig påvirkning utenfra eller et tegn på usunne tendenser hos barnet. Basert på Molls forskning kom Freuds artikkel «Spedbarns- seksualitet» som ble nøkkelteksen som etablerte den moderne forståelsen av fenomenet seksualitet (Skundeberg, 2020, s. 5). Han normaliserte barns seksuelle atferd og mente at alle aspekter rundt den hadde en fremtidig betydning. Med dette mente han at hvis barnets instinktive lyst ble hindret eller stoppet ville hemningene henge igjen til voksen alder. Freud så på barneseksualiteten i et bredt perspektiv hvor han tolket atferd som eksempelvis å suge på tommelen eller gå på do som noe som var seksuelt drevet (Skundeberg, 2020, s. 6).

Freud mente at seksuell atferd opptrådte i tre ulike faser; *spedbarnsalderen, rundt fire-årsalderen og puberteten*. Han hevdet at den mest følsomme fasen var i fire-årsalderen hvor barnets seksualitet satte dype spor i underbevisstheten og ville avgjøre den fremtidige utviklingen (Skundeberg, 2020, s. 6).

2.2 Medfødt seksualitet

Fra vi er unnfanget er seksualiteten vår allerede blitt en del av oss. I uke 12 av en graviditet kan man se barnets genitalier på ultralydbilder, og man kan blant annet se at babyens penis reiser seg (Aasland, 2020, s. 13). Når babyen har kommet ut er det helt avgjørende hvilken måte omsorgspersonene møter barnets behov psykisk og fysisk, og det vil ha en betydning for barnet resten av livet (Aasland, 2020, s. 13). Aasland presiserer at identiteten vår utvikles med seksualiteten i samspill med personene og samfunnet rundt oss. Vår seksuelle identitet vil derfor ha en stor betydning når det kommer til eget selvbylde. Selv om den seksuelle identiteten utvikler seg gjennom livet, vil positive erfaringer være avgjørende for hvilket forhold vi får til vår egen seksualitet. Hvis vi for eksempel blir utsatt for vonde og negative opplevelser som barn kan dette føre til varige traumer, og vi kan få psykiske og fysiske lidelser eller plager senere i livet (Aasland, 2020, s. 14). Siden mesteparten av dagens barn tilbringer store deler av den første levetiden sin i barnehagen, er det avgjørende med trygge voksne som sikrer trygge rammer for utviklingen av egen seksuell identitet og seksuell utforskning. Aasland trekker frem viktigheten av kjærlighet, omsorg og nærhet fra nære omsorgspersoner som en avgjørende faktor for barnets seksuelle utvikling (Aasland, 2020, s. 21).

2.3 Stadier i den seksuelle utforskningen

Skarpsno (2013) beskriver de ulike stadiene barnet går gjennom fra det første leveåret til rundt 4 årsalderen, når det kommer til egen seksualitet og seksuell utforskning. Hos nyfødte kan spontan ereksjon og fuktighet i skjedeinngangen observeres. Den nyfødte kan få en aktiv seksuell opphisselse ved direkte berøring av kjønnsorganene (s. 30). Dette kan eksempelvis skje i en stellesituasjon hvor man vasker og skifter bleie på barnet. Når barnet er rundt 4-6 måneder vil det bli flinkere til å finne og bruke musklene hensiktsmessig til å finne kjønnsorganene sine (Skarpsno, 2013, s. 30). Når barnet blir eldre og er i 2-3 års alderen vil den direkte stimuleringen av kjønnsorganene være viktigst. Da vil det være vanligere at barna stimulerer seg selv med en økende intensitet, og hvor enkelte kan oppnå orgasme. I denne alderen begynner også barna å få en større bevissthet og nysgjerrighet rundt andre barns kjønnsorganer (Skarpsno, 2013, s.

30). Dette kan for eksempel skje på stellerrommet i barnehagen når flere barn bytter bleie samtidig eller ved pottetrening.

Når barnet er 3-4 år og går over til det som beregnes som «storbarn» i barnehagen har livet til barnet et større sosialt fokus enn før. De begynner å utforske sammen i seksuelt betonte leker, som eksempelvis doktorleker eller den typiske mor, far og barn. Her kan barna sammen prøve ut ulike roller; mannlig, kvinnelig, dominerende, underdanig osv. Slik type lek kan føre til onanering i ettertid, om leken har blitt opplevd opphissende. Hos gutter vil de som oftest onanere med hendene sine, mens hos jenter er det som oftest en større variasjon (Skarpsno, 2013, s. 31). Dette kan for eksempel være å gni seg mot diverse leker eller møbler, som bord- eller stolben.

2.4 Seksuell lek

Seksuell lek hos barn er hovedsakelig motivert av nysgjerrighet. Barn lærer gjennom å spørre, høre, se, berøre og imitere de rundt seg (Skundeberg, 2020, s. 10). Ved å se på den seksuelle utviklingen gjennom et leketeoretisk perspektiv, forstår man at leken er en viktig arena på veien mot en sunn voksen seksualitet (Skarpsno, 2013, s. 43).

Friis (2019) utdyper hvorfor barn har seksuelle leker med hverandre. Hun trekker frem den typiske doktorleken hvor barna synes det er spennende å utforske hverandres kropper. Dette kan barna oppleve som spennende og lærerikt. Her kan de se på hvor ulike man er og sammenligne seg med andre (s. 28-29). Doktor- og familieleker er en viktig trening i barnets seksuelle utvikling. Langfeldt (2000) underbygger at i slike leker øver barnet seg på åpenhet, grensesetting, kontroll og lyst (Aasland, 2020, s. 51). Barn speiler seg i andre barn når de leker, slik at de erfarer og tenker at begge parter opplever glede og spenning rundt leken. Friis trekker frem viktigheten av at de voksne er bevisste dette, slik at barna ikke opplever det som skamfullt å leke seksuelle leker (Friis, 2019, s. 40). Hun trekker også frem at det er viktig at de voksne klarer å skille mellom *seksuell atferd* og *seksualisert atferd*. Den *seksuelle atferden* er en aldersspesifikk lek som er grunnet i barnets egne behov og følelser, og er en lek som preget av nysgjerrighet og glede. Motsetningen er den *seksualiserte atferden* hvor leken er preget av andres behov og er ikke rettet mot jevnaldrende barn, men yngre eller eldre. Denne leken kan oppfattes som tvang og mer aggressiv (Friis, 2019, s. 41).

I all seksuell lek skal alle parter være frivillig, ingen skal verken trues eller presses til å være med på slik om de ikke vil. Her er det viktig at den voksne følger opp og spør barna om alle er

med på leken. Aasland vektlegger at hvis barna tuller og ler, vil det være en god indikator på at leken er jevnbyrdig (Aasland, 2020, s. 52). Skarpsno utdyper den voksnes rolle i forhold til seksuell lek, at selv om man skal være observant er det viktig å gi barna privatliv (Skarpsno, 2013, s. 64). I FNs barnekonvensjon står det at; «*Ingen barn skal utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse, eller for ulovlige angrep mot sin ære eller sitt omdømme*» (FNs barnekonvensjon, 1991, art. 16, s. 14). Dette punktet ivaretar barnets behov for å bli møtt som et unikt menneske og de får beholdt sin integritet.

Skarpsno vektlegger at det kan være vanskeligere senere i livet å skulle sette grenser for egen kropp, om man ikke har gjort det tidligere i barndommen gjennom lek og utforskning. Gjennom leken lærer barnet å lese andres signaler, metakommunikasjon, grensesetting for seg selv og andre, evne til å fantasere, vise empati og glede. Som nevnt tidligere er det den voksnes rolle å være våken for barns signaler og at de klarer å fange opp dersom noen trækker over noens grenser, eller at de ikke klarer å sette grenser for seg selv (Skarpsno, 2013, s. 43-44).

2.5 Den voksne i møte med barns seksualitet og seksuelle leker

Som nevnt tidligere vil vår seksuelle identitet bli påvirket av det vi opplever fra barndommen og de omsorgspersonene rundt oss. I de første årene av et barns liv vil barnehageansatte regnes som nære omsorgspersoner for barnet og vil være avgjørende for barnets seksuelle utvikling. Om det er å bidra til å skape positive eller negative erfaringer (Aasland, 2020, s. 13-14). Den voksnes reaksjoner på barns seksuelle lek vil være individuelt, siden den voksne kommer inn i barnehagen møter de leken ut ifra egne normer og holdninger til kropp og seksualitet (Friis, 2019, s. 37). Eksempelvis kan enkelte voksne ha opplevd egne traumer som overgrep eller en seksuell lek de ble tvunget til å være med på i egen barndom. Dette kan føre til en usikkerhet i personalet siden de ansatte har ulike fremgangsmåter på hvordan de skal møte tema. En måte å jobbe med dette kan eksempelvis være å anvende praksisfortellinger på personalmøter. Her vil hvert enkelt sitt syn på seksualitet bli løftet frem og det vil bli lettere å reflektere over egne holdninger og tankegang. Ved å reflektere oppdager man nye sider ved seg selv og det fenomenet vi undersøker (Skarpsno, 2013, s. 26). Det vil også være viktig at alle i personalet er reflekterte over egen seksuell utvikling, eget ståsted og hvordan egen religion sitt syn på seksualitet er.

En annen faktor som kan føre til usikkerhet i personalgruppen kan komme av at tema ikke har blitt løftet frem og blitt diskutert profesjonelt i barnehagen. Tema kan komme på dagsordenen

først når en situasjon oppstår, eksempelvis at et barna begynner å leke seksuelle leker eller onanerer (Friis, 2019, s. 37). Hvis personalet er usikre, merker barna dette og kan bli veldig usikre selv. Når barn ikke får de svarene og kunnskapen de trenger, kan det å skaffe seg informasjon om kropp og seksuelle følelser bli overlatt til barna selv (Friis, 2019, s. 37). Hvis dette skjer så kan barna i verste fall begynne å forгриpe seg på hverandre fordi er nysgjerrige og vil undersøke noe de har sett, fra for eksempel pornonettsider.

2.5.1 Gi barna mestringskompetanse

Mestringskompetanse innebærer at barn forstår, aksepterer og håndterer sin seksualitet. Men for å oppnå dette må de ha kunnskap om tema, og det er de voksnes ansvar å gi de den kunnskapen (Friis, 2019, s. 39). De voksne må være reflekterte og snakke om hvordan de skal møte barna, og det er deres ansvar at barn får de nødvendige kunnskapene om seksualitet og hele menneskekroppen (Aasland, 2020, s. 74-75). Det vil også være viktig å anerkjenne og akseptere den seksuelle leken og gi de reelle begreper for kjønnsorganene, og ikke bare kalle det for private deler eller innover- og utovertiss. Friis utdypet at det er best at personalet i barnehagen lærer barna dette og ikke eksterne aktører som barna ikke kjenner, dette er fordi barna allerede har etablert et tillitsforhold til personalet (Friis, 2019, s. 38).

2.5.2 Forebygging av overgrep

Ved å ha kunnskap om kroppen og den «normale» seksuelle leken, kan man bedre avdekke hva som er «unormalt». Dette kan være til stor hjelp for å avdekke mistanke om mulig overgrep hos barn. Hvis barnets atferd blir mer intens og hyppig, i den grad at det går utover det sosiale, eller et barn som stimulerer voksen seksuell aktivitet, eller om barnet plutselig blir veldig aggressiv og pågående i seksuell lek. Eksempler på dette kan være om leken fremtones som tvangsmessig, overdreven eller skadelig. Eller om barnet begynner å bruke ord og begreper fra «voksenverden» i seksuell lek (Bergsvik, Landro & Hatløy, 2020, s. 29).

Hvis et barn har blitt utsatt for overgrep utvikler de overlevelsesstrategier som grovt kan deles inn i to kategorier; de barna som utvikler en aggressiv, hyperaktiv, og/eller en destruktiv atferd, og de som er overdrevent tilpassende (Skarpsno, 2013, s. 49). Hvis man observerer en slik drastisk endring i barnets atferd kan det være en god pekepinn på at noe er galt. Det trenger ikke nødvendigvis være overgrep som er årsaken, men det vil uansett være noe å være observant på (Bergsvik, Landro & Hatløy, 2020, s. 29).

2.6 Oppsummering

Seksualitet og onani har gått fra å handle om erotikk og fruktbarhet, til reproduksjon og etter hvert til å få et sykdomsstempel (jf. Tissot). På starten av 1900-tallet skjedde det et paradigmeskifte i synet på barn som et subjekt fremfor et objekt som det hadde vært tidligere. Eksempelvis ble det introdusert tankeganger om at barns seksualitet er medfødt, og Freud ble blant annet med på å normalisere begrepet.

Synet på barns seksualitet i dagen samfunn bærer preg av forståelser av at man må være bevisste på omsorgspersoners og andre voksnes rolle i definering av barns seksualitet. Eksempelvis knyttes seksuell identitet til utforskning knyttet til lek, nysgjerrighet, åpenhet og grensetting (jf. Aasland). Derfor er bevisstgjøring og kunnskapsheving hos voksne i møte med barn satt på agendaen og er en del av den pedagogiske praksisen. Dette er både for å øke forståelsen for tema hos både barn og voksne, men også for forebygging og tilrettelegging av åpenhet rundt tema.

Kapittel 3. Metode

I ett hvert forskningsprosjekt er metoden sentral for å få oss til målet av prosjektet. Metoden forteller oss noe om hvordan vi bør gå til verks for å fremskaffe eller etterprøve kunnskap. Det stiller ikke bare krav til oss om ærlighet og sannhet, men også til å tenke og systematisere tankene våre (Dalland, 2020, s. 53). I dette kapitlet har jeg tatt for meg arbeidet mitt med metoden fra start til slutt. Først har jeg begrunnet mitt valg av metode og hvordan jeg gikk frem i rekrutteringsprosessen av informanter. Så går jeg inn på utførelsen av metoden og hvilke utfordringer jeg møtte på underveis. Videre reflekter jeg over metodens styrker og svakheter, i lys av hva jeg synes gikk bra og ikke i intervju situasjonen. Til slutt har jeg tatt for meg de etiske hensyn jeg måtte foreta meg.

3.1 Valg av metode

Opgavens tema setter rammer for valg av metode. Siden hensikten med denne studien er å undersøke menneskers opplevelser av et tema, er det relevant å velge et forskningsdesign som gjør dette på best mulig måte. Med kvantitativ metode samler man inn tall og statistikk, mens med kvalitativ metode samler man inn data gjennom det språklige. På bakgrunn av studiens tema og formål har jeg valgt kvalitativ tilnærming med metode som intervju.

Det finnes ulike metoder for å samle inn kvalitativ data og jeg har funnet kvalitative intervju som mest hensiktsmessig for denne studien. Ifølge Tanggard og Brinkmann (2012) er

kvalitative intervju en av de mest bruke metodene innenfor human- og samfunnsvitenskap for å undersøke menneskers livsverden. Gjennom et intervju får man utforsket informantens kunnskaper, tanker og erfaringer rundt et eller flere tema (Tanggard og Brinkmann, 2012, s. 17-24). Det kvalitative intervjuet skaper også rammer for en samtale mellom forsker og informant som styres både av de temaene man ønsker å få kunnskap om, og de temaer som informantene tar opp (Thagaard, 2018, s. 90).

3.1.1 Semistrukturert intervju med intervjuguide

Det finnes forskjellige teknikker for datainnsamling innen kvalitative intervjuer. Siden jeg valgte et tema som for noen kan oppfattes personlig, var jeg opptatt av å ha basere de strukturelle rammene for intervjuet med utgangspunkt i å skape en intervjusituasjon som skapte trygghet for informantene. Jeg valgte derfor semistrukturert intervju som datainnsamlingsteknikk, fordi det både tillot for fleksibilitet, men også sørget for en viss struktur. Bergsland & Jæger (2014, s. 71) beskriver semistrukturert intervju som en samtale mellom forsker og informant, hvor forskeren har laget en intervjuguide på forhånd med en plan om hvilke temaer som er ønsket å snakke om.

Jeg lagde en intervjuguide med en kategoribasert struktur. Intervjuguiden startet med innledningsspørsmål som ble brukt for å kartlegge informantens bakgrunn, og som en oppvarming til resten av intervjuet. Dalen (2011, s. 27) beskriver at de innledende spørsmålene bør være av en slik art at de får informanten til å føle seg vel og avslappet.

Den første kategorien omhandlet spørsmål om informantens relasjon til tema knyttet til barna i barnehagen. Her stilte jeg også spørsmål om spesifikke situasjoner og hvordan de reagerte i disse. Dette gjorde jeg for å åpne opp for refleksjon om praksisfortellinger som vi kunne bruke til å henge knagger på til senere i intervjuet.

Neste kategori omhandlet informantens opplevelse av å jobbe med temaet i team og samarbeid med andre på avdelingen. Dette var for å undersøke hvordan de opplevde å ta opp temaet med kollegaer og hvordan dette gjøres i praksis.

Den siste kategorien omhandlet hvordan de helt konkret arbeider med tema i praksis i barnehagen. I denne delen stilte jeg blant annet spørsmål om hvordan de ville fokusert på tema i et endrings- og utviklingsarbeid, og hvordan de tror det oppleves for andre kollegaer å arbeide med tema i praksis. Til slutt ønsket jeg å få frem informantens personlige oppfatninger om tema og om de opplevde det som et viktig tema eller ikke. Avslutningsvis stilte jeg spørsmål om

hvordan så for seg tema blir arbeidet med i fremtiden – dette var for å løfte refleksjonen til informantene på et høyere nivå.

3.3 Rekruttering og utvalg av informanter

I kvalitative studier finnes det flere måter å velge informanter på. Denne studien er basert på et strategisk utvalg av informanter, hvor jeg har tatt kontakt med mennesker jeg opplever som kunnskapsrike og interessante (Dalland, 2020, 79). Jeg tok direkte kontakt med potensielle informanter via mitt nettverk, og alle tre jeg spurte sa ja til å delta. Basert på studiens omfang opplevde jeg det som mest hensiktsmessig å rekruttere tre informanter, og var bevisst på preferanser på forhånd av rekrutteringsprosessen. Eksempelvis ønsket jeg å basere utvalget på en balanse innen kjønn og yrkeserfaring. Jeg endte opp med disse informantene:

Fiktivt navn	Yrkestittel	Yrkeserfaring	Utdanning	Privat/kommunal	Aldersgruppe
Amanda	Pedagogisk leder	5 år	Bachelor i barnehagelærerutdanning, Videreutdanning innen pedagogisk veiledning	Kommunal	1-2 år
Benjamin	Pedagogisk leder	Assistent i 4 år, pedagogisk leder i 3 mnd.	Bachelor i barnehagelærerutdanning,	Privat	0-3 år
Camilla	Pedagogisk leder	Ca. 30 år	Bachelor barnehagelærerutdanning (tidl. førskolelærer), spesialpedagogikk, videreutdanning i veiledning, språk og kommunikasjon	Privat	4 år

Tabell 1: Oversikt over utvalg

Som vist i tabellen over er det en bredde i både utdanningsnivå, hvilken aldersgruppe de jobber med og hvor lenge de har jobbet som pedagogisk leder. Samtidig er informantene både fra private og kommunale barnehager. Tross et begrenset utvalg opplever jeg variasjonen i

informantenes bakgrunn som en styrke, noe som kan gi bidra til å gi et nyansert blikk på tema gjennom analysen.

3.4 Utførelse og bearbeiding av intervjuene

Alle intervjuene ble gjennomført i mars 2021, hvor ett ble gjennomført fysisk og to intervjuer på Zoom grunnet restriksjoner under korona-pandemien. Det fysiske intervjuet ble gjennomført hjemme hos informanten. Alle tre intervjuene varte i ca. 1 time. Jeg sendte intervjuguiden til informantene på forhånd slik at de kunne forberede seg til intervjuet. Den tydelige inndelingen av kategoriene i intervjuguiden gjorde det oversiktlig for både meg og informantene, og gjorde det enkelt å bevege seg fra kategori til kategori. Jeg opplevde at intervjuguiden fungerte som en god støtte i intervjuene og det var lett å stille oppfølgingsspørsmål der det var hensiktsmessig.

Jeg opplevde at jeg var trygg i rollen som intervjuer på grunn av det grundige forarbeidet jeg hadde gjort. På grunn av rammene for bachelorprosjekt ved DMMH ble det ikke søkt om godkjenning til å innhente persondata, og derfor kunne jeg ikke bruke lydopptak, og måtte støtte meg på løpende transkribering. Jeg informerte på forhånd at jeg kom til å notere grundig underveis, og at det derfor kunne bli flere pauser under intervjuene. Informantene tok hensyn til dette og snakket roligere og gjentok svarene hvis det gikk for fort. På grunn av dette gikk det greit å skrive ned det som ble sagt. Informantene fortalte at de opplevde det som positivt fordi de fikk ekstra tid til å tenke gjennom svarene sine og utdype mer.

Underveis i intervjuene markerte jeg enkelte ord eller setninger jeg ønsket å undersøke nærmere eller for å oppklare om det var noe som var uklart. Etter informantene hadde svart på spørsmålene gikk jeg tilbake til det jeg hadde markert. Jeg opplevde dette som et nyttig grep for å få mest mulig nøyaktig sitering. Dette med nøyaktig sitering ble jeg observant på etter veiledningssamtale og brukte dette mer aktivt i de to siste intervjuene.

Rett etter jeg hadde gjennomført hvert intervju skrev jeg meg ned tanker om intervjuet og refleksjoner som hadde dukket opp underveis. Dette gjorde at jeg ble mer bevisst på min rolle i intervjusituasjonen, noe jeg brukte aktivt for å forberede meg til neste intervju. Eksempelvis fant jeg ut at det var relevant å formulere noen av spørsmålene på en annen måte, slik at de skulle bli enklere å svare på.

I analysearbeidet brukte jeg elementer fra en stegvis deduktiv- induktiv (SDI) analysetilnærming som handler om å utarbeide konsepter med utgangspunkt i

forskningsspørsmål og teori (Tjora, 2017, 18-23). Det første steget handler om å kode datamaterialet. Jeg delte opp notatene fra intervjuene basert på spørsmålene som ble stilt med utgangspunkt i intervjuguiden og fargekodet forskjellige poeng fra intervjuene. Det neste steget i SDI er å kategorisere kodene fra første steg av prosessen. Jeg kategoriserte basert på koder som jeg opplevde hadde en sammenheng. Kodene ble: *bevisstgjøring blant barn, voksnes påvirkning og definisjon og arbeid med kunnskap og kompetanse*. Siste del av SDI handler om utvikling av konsepter, hvor man lager konsepter basert på teori og kategoriene som er laget. Dette er utgangspunktet for drøftingskapittelet.

3.5 Metodekritikk

Som tidligere nevnt kjente jeg alle tre informantene godt fra før av. Dette kan sees i lys av *reliabiliteten* til innsamlingen. Reliabilitet kan knyttes eksempelvis til hvordan datamaterialet har blitt samlet inn og om forskningen er utført på en tillitsvekkende måte (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Med tanke på korona-pandemien og hvordan jeg måtte gjennomføre intervjuene, virket det mest hensiktsmessig å benytte meg av mitt eget nettverk. Jeg var veldig bevisst mitt eget forhold til informantene og var opptatt av at vår personlig relasjon ikke skulle skinne gjennom i datamaterialet. På forhånd av hvert intervju formidlet jeg til informantene hvilke rammer jeg ville ha rundt intervjusituasjonen. Jeg var tydelig på at de ikke skulle bruke eksempler eller erfaringer som jeg og informanten har delt i barnehagen. Dette var fordi jeg ville være mest mulig objektiv i min rolle som intervjuer, samt ikke legge føringer for informantene sine svar.

En annen faktor som kan påvirke reliabiliteten er gjennomføringen av intervjuene. Grunnet korona-pandemien måtte jeg gjennomføre to av intervjuene digitalt, noe som hadde både positive og negative sider. Jeg opplevde at jeg mistet den mer naturlige intervjusituasjonen hvor både informant og intervjuer sitter i samme rom, og deler omgivelser og fokus. Eksempelvis om informanten ble distraheret av noe, så ble det vanskeligere å hente seg inn igjen siden vi kun så hverandre gjennom en skjerm.

Jeg hadde som nevnt ikke mulighet til å bruke diktafon og måtte derfor notere på pc-en underveis. Dette gjorde at det ofte ble flere stopp i intervjuet enn det kanskje ville ha blitt om jeg kunne støttet meg på lydopptak. Som nevnt, informerte jeg om dette på forhånd, men påminnet dem også om det underveis slik at de ikke skulle tro at skjermen min hadde fryst om jeg plutselig ble stille for eksempel. Selv om intervjusituasjonen ble litt mer stressende for min del, sa informantene at de synes det fungerte fint.

En annen utfordring med å notere kom i etterkant, hvor det noen ganger kunne være vanskelig å skille mellom mine notater og direkte sitat, spesielt i det første intervjuet med Amanda. Dette ble bedre i intervjuene med Benjamin og Camilla hvor jeg fikk tips fra veiledere om å tydeligere sitere i notatene underveis. Som nevnt tidligere spurte jeg informantene om de kunne gjenta det de sa om jeg var bekymret for at noe skulle bli feilsitert.

3.6 Etiske hensyn

Samfunnet stiller krav om at all vitenskapelig virksomhet skal reguleres av overordnede prinsipper som er nedfelt i lover i retningslinjer (Dalen, 2011, s. 100). Dette vil si at jeg som forsker har ansvar for å bevare de etiske retningslinjene i forskningen, samt verne om informantene mine. Den nasjonale komiteen- forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi (NESH) skal blant annet bidra til å utvikle forskningsetisk skjønn og refleksjon, avklare etiske dilemma og fremme god vitenskapelig praksis (NESH, 2018).

I forkant av intervjuene sendte jeg samtykkeskjema til informantene på mail. Dette kan sees i punkt 7 og 8 (NESH, 2016) hvor det er krav om at informantene skal være informert og gi fritt samtykke. Et informert samtykke betyr at informanten på forhånd skal orienteres om alt som angår hans eller hennes deltagelse i forskningsprosjektet (Dalen, 2011, s. 100). Siden jeg ikke hadde søkt til NSD, var det kun avkrysning på samtykkeskjema. Det var derfor utrolig viktig at informasjonen i samtykkeskjema var forståelig for informantene. Informantene sto også fritt til å trekke seg fra intervjuet på hvilket som helst tidspunkt, og var tydelig informert om dette.

Da jeg noterte i intervjusituasjonen, var det viktig å holde alt anonymisert i alt av dokumenter på pc-en. Jeg skrev eksempelvis aldri ned hva informantenes virkelige navn var eller navnet på barnehagen de arbeidet i, som ivaretar punkt 6 og 9 (NESH, 2016) som omhandler personvern og konfidensialitet.

Siden jeg hadde et tema som kan virke veldig personlig og nært, var det viktig for meg å ha intervju slik at jeg kunne se fysisk hvordan informantene svarte, hvordan stemmeleiet deres var, kroppsspråket og selve holdningen deres til tema. Dette var for å ta vare på punkt 5, som omhandler menneskeverdet og at det er forskers ansvar og respektere privatlivet til informanten (NESH, 2016). Dette ble jeg spesielt bevisst på i et av de siste spørsmålene hvor jeg spurte informantene om temaet var en del av deres pedagogiske grunnsyn, og i så fall hvorfor. I forkant av intervjuene tenkte jeg ikke særlig over at dette var et spørsmål som kunne oppfattes privat og at det kunne være personlige grunner til hvorfor informantene opplevde tema som viktig.

Etter å ha intervjuet Amanda reflekterte jeg over dette, og i intervjuene med Benjamin og Camilla stilte jeg derfor spørsmålet på en annen måte og fortalte at det var helt valgfritt å utdype hvorfor.

Kapittel 4. Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapittelet skal jeg gå gjennom dataen fra intervjuene og analysere opp mot teori. Dette gjøres med utgangspunkt i kategoriene utarbeidet fra kode-arbeidet og forskningsspørsmålene:

1. *Hvordan kan man bevisstgjøre barn i barnehagen på seksuell utforskning?*
2. *Hvilken rolle har de ansatte i definering av barns seksuelle utforskning?*
3. *Hvordan kan man arbeide med kompetanse og kompetanseheving hos barn og ansatte om seksuell utforskning hos barn i barnehagen?*

Disse forskningsspørsmålene vil være til hjelp når jeg skal underbygge problemstillingen min:

Hvordan arbeider pedagoger i møte med barns seksuelle utforskning i barnehagen?

4.1 Bevisstgjøring og kommunikasjon

Det å bevisstgjøre barna om egen seksualitet vil være sentralt for deres seksuelle utvikling og forming av seksuell identitet. I barnehagen vil de ansattes rolle ha stor betydning når det kommer til formidling rundt tema siden de anses som nære omsorgspersoner i barnas liv.

Amanda er ansatt i en kommunal barnehage med 1-2 åringer og er på sitt femte år i barnehagen som pedagogisk leder. Hun mente at man må snakke med barna om seksuell utforskning som et helt vanlig tema, og at det er et tema man må begynne å snakke med barna om allerede når de er små. Skarpsno (2017) belyser at i denne alderen begynner barna og få en større bevissthet og nysgjerrighet rundt andre barns kjønnsorganer (s. 30). Amanda uttrykte at hun foretrakk å snakke med barna rundt tema i naturlige situasjoner, som på for eksempel stellerrommet og i lekesituasjoner. Hun fortalte at under bleieskift med flere barn samtidig, stiller barna spørsmål og undrer seg over eget og andres kjønnsorgan. Eksempelvis var det et barn som hadde stilt spørsmål om Amanda hadde stor eller liten tiss, og hun reagerte ved å forklare at hennes var større siden hun var voksen. I slike situasjoner brukte hun å svare på undringene til barna som helt vanlige spørsmål. Det Amanda fortalte her kan sees i lys av det Friis sier om å gi barna mestringskompetanse. Ved å gi barna kunnskapen de etterspør, blir Amanda en viktig aktør i at barnet forstår, aksepterer og håndterer sin seksualitet (Friis, 2019, s. 39). Jeg forstår det slik at måten Amanda håndterte spesifikt denne situasjonen på kan bidra til at terskelen for at barna

stiller spørsmål blir lavere. Dette kan videre tyde på at barna opplevde Amanda som en trygg voksenperson man kan uttrykke undringer til.

En annen situasjon som Amanda trakk frem, var doktorlek. Det var veldig populært på avdelingen, og hun fortalte at barna var tett på hverandre og eksempelvis løftet opp klærne til hverandre for «undersøkelse». Skarpsno (2013) underbygger Amandas eksempel ved å se på doktorleken gjennom et leketeoretisk perspektiv. Hvor leken er en viktig arena på veien mot en sunn voksen seksualitet (s. 43). Langfeldt (2000) utdyper at i doktor- og familieleker får barnet god trening i å øve seg på åpenhet, grensesetting, kontroll og lyst (Aasland, 2020, s. 51). Amanda presiserte videre viktigheten av den ansattes tilstedeværelse under slike lekesituasjoner. Dette var både for at de ansatte uansett skulle være til stede under lek, men også for å sørge for at leken skal oppleves jevnbyrdig mellom barna. Hun opplevde også at de ansattes tilstedeværelse i slik lek skulle kunne bidra til at barna stilte spørsmål eller fikk veiledning omkring lekens utvikling. Det Amanda fortalte om jevnbyrdighet i leken, belyser det Aasland (2020) hevder om at i at all seksuell lek skal alle parter være frivillig, og at det er den voksnes ansvar å følge opp barna og spørre om alle er med på leken (s. 52). Amanda fremhevet at hun var opptatt av at det skulle være på barnas initiativ og at den voksne skulle svare så godt som mulig på eventuelle spørsmål. Dette kan sees i lys av FNs barnekonvensjon hvor barnet har rett til privatliv og at det er den voksnes ansvar å opprettholde denne integriteten (FNs barnekonvensjon, 1991, art. 16, s. 14). Ut ifra det Amanda fortalte virket det som om hun var opptatt av å skape en naturlig bevisstgjøring hvor det var på barnas initiativ og at spontane samtaler lå som grunnlag. Dette kan føre til at barna opplever leken som en trygg arena for utforskning fordi de ansatte er til stede og overværer leken og kan tilby veiledning underveis. Dette kan også gi barna mersmak for seksuelt betonte leker i fremtiden, fordi de får positive erfaringer såpass tidlig i livet.

Benjamin er ansatt i en privat barnehage og jobber med aldersgruppen 0-3 år. Tidligere har han jobbet som assistent i diverse barnehager i ca. 4 år, men jobber nå som pedagogisk leder. Han fortalte at barna var opptatte av eget og andres kjønnsorgan, og spurte ofte hva ansatte og de andre barna har. Dette skjedde som oftest i situasjoner hvor barna skulle lære seg å gå på potte, hvor de ble nysgjerrige ved å se på hverandre og begynte å stille spørsmål. Det var også vanlig at de så på hverandre under bleieskift på stellebordet eller om barna måtte bytte klær. Her forklarte Benjamin at han synes det var viktig å benytte situasjonen til å lære barna om grensetting. Hva som er lov og ikke når det kommer til egen og andres kropp. Skarpsno (2013)

skriver at det er de ansattes ansvar å være våken nok til å plukke opp barns signaler om noen av barna tråkker over noens grenser, eller at de ikke klarer å sette grenser for seg selv (s. 43-44). Benjamin trekker også frem at på hans avdeling kunne bildekort av kroppen vært et fint virkemiddel å bruke i f. eks samlingsstund. Dette for å kunne peke og sette navn på de ulike delene av kroppen. På spørsmål om hvordan man kan kommunisere med barna om tema svarer han:

Ta det opp i bleiesituasjoner, barna spør og den voksne svarer og da er barnet fornøyd.

Ut ifra det Benjamin sier, i likhet med Amanda tolker jeg det slik at de begge er opptatt av å snakke om temaet i naturlige situasjoner hvor spesielt stellerrommet blir trukket mest frem som eksempel. Jeg oppfatter at dette er en naturlig likhet siden de begge jobber på småbarnsavdelinger, hvor man ofte er i nære og sårbare situasjoner med barna. Sårbare situasjoner kan omhandle situasjoner hvor barnet er mer eksponert når det kommer til egen og andres kropp knyttet til nakenhet og det å gå på do foran andre. Det er derfor viktig at de ansatte er tilstedeværende og observant om noen skulle føle på ubehag eller om det dukker opp spørsmål.

Camilla er ansatt i likhet med Benjamin, i en privat barnehage og er pedagogisk leder på en 4 årsgruppe. Hun har til sammen ca. 30 års yrkeserfaring i barnehagen. Camilla fortalte at det er viktig at barnet er bevisst utviklingen av egen seksualitet, og at hvordan barnet ser på seg selv er en del av deres naturlige utvikling. Hun la til at det er viktig som voksen å være bevisste på at seksualiteten innebærer barnets syn på egen og andres kropp, samt følelser. Aasland (2020) understreker dette med at den seksuelle identiteten vår utvikles i samspill med personene og samfunnet rundt oss. Vår seksuelle identitet vil derfor ha en stor betydning når det kommer til eget selvbylde (s. 14). Jeg oppfatter dette som viktig fordi seksualiteten bærer vi med oss hele livet, og om barnets seksualitet og utforskning benektes i tidlig alder kan dette skape negative ringvirkninger for resten av livet. Seksualiteten til barnet kan oppleves som skambelagt, og det kan føre til en ødeleggelse av eget selvbylde.

Siden Camilla jobber med eldre barn er hennes tilnærming litt annerledes enn Amanda og Benjamin sin. Hun dro frem et eksempel om «tissenleken» som noen av guttene på avdelingen hadde lekt. På grunnlag av lekens utvikling endte Camilla sammen med resten av personalet å gjennomføre barnesamtaler i mindre grupper. Her hadde de blant annet snakket om å skape lekesituasjoner hvor alle parter var jevnbyrdige, og at leken ikke skulle preges av et ujevnt maktforhold:

Forebygging av overgrep er viktig. Det kan også skje blant barn.

På grunnlag av leken ble dette videreført til et temaarbeid på hele barnehagen. Ved at de jobbet bevisst med dette, ble tema satt på dagsorden. Skarpsno (2013) utdyper at ved å jobbe med tema vil hvert enkelt syn på seksualitet bli løftet frem, og det vil bli lettere for personalet å reflektere over egne holdninger og tankegangen sin rundt tema (s. 26). Eksempelet Camilla trakk fram om «tissenleken» kan sees sammenheng med det Friis (2019) sier om at usikre voksne gir usikre barn (s. 37). Ut ifra dette oppfatter jeg temaarbeidet de gjorde som høyst viktig fordi hvis de ikke hadde tatt lekens utvikling på alvor og barnas behov for veiledning, kunne kanskje saken ha fått en helt annen vending. Hvis barna opplever de voksne som usikre, kan de begynne å finne informasjon andre plasser, eksempelvis fra eldre barn eller fra internettet. Eller at barna kunne tenkt at lekens utvikling med et asymmetrisk forhold ville vært normalt, og kunne tatt det med seg inn i andre lekesituasjoner og/eller videre i livet.

I temaarbeidet ble fokuset på Camilla sin avdeling å snakke videre om kroppen og bruke hjelpemidler for å formidle tema. Hun nevnte blant annet at de brukte serien «kroppen min eier jeg» fra NRK og bøker om kropp fra blant annet Eli Rygg. Her ble det visuelle et virkemiddel brukt i kommunikasjonen om tema med barna. Hun trakk frem viktigheten i å lære barna hva som var normalt og ikke:

De må vite hva som er normalen for å vite hva som er unormalt.

Det Camilla sa kan sees i lys av å ha kunnskap om kroppen og den «normale» seksuelle leken, kan man bedre avdekke hva som er «unormalt». Dette kan være til stor hjelp for å avdekke mistanke om mulig overgrep hos barn (Bergsvik, Landro & Hatløy, 2020, s. 29). Det å normalisere enkelte situasjoner, men også vise barna hva som ikke er normalt kan bidra til at barna utvikler en forståelse for egne grenser. Eksempelvis hvis et barn har opplevd overgrep kan det være enklere å sette ord på det når man får kunnskap om «normale» og «unormale» situasjoner. I det Camilla sier tenker jeg at hun er bevisst sin rolle som voksen og at hun anså dette som et viktig grep i både kommunikasjon om og arbeid med forebygging av overgrep.

4.2 Grensesetting og åpenhet

Det å være bevisst på hvordan man kommuniserer med barna om egne grenser og normale og unormale situasjoner er sentralt når det kommer til å lære barna om grensesetting og for utforskning av egen seksualitet. Ansatte i barnehagen har stor definisjonsmakt når det kommer til definering av barns seksuelle utforskning. Dette kan handle om hvordan man ordlegger seg,

bruker stemmen og kroppsspråket. Aasland trekker de voksnes rolle i barnets utforskning og den makten de sitter på. Hun understreker at det vil være avgjørende faktorer som kjærlighet, omsorg og nærhet for barnets seksuelle utvikling (Aasland, 2020, s. 21).

Amanda syntes det var viktig å sette ord på situasjoner og være tydelig og direkte. Et eksempel på dette var hvordan de arbeidet med å lære barna å si «stopp, dette vil jeg ikke», og løfte hånden for å vise det fysisk. Amanda la vekt på et eksempel fra når barna skulle i bassenget. Da sto flere av barna nakne sammen når de skulle skifte til badebleie. Hun fortalte at hennes relasjon til barna var såpass god at hun ville sett det på dem om de følte noen form for ubehag. Amanda uttrykte at hun var opptatt av å fokusere på at de ansatte skal ha de beste intensjoner for at barna ikke skal føle seg eksponerte når flere er til stede, og at de skal være bevisste sin egen rolle i ulike situasjoner. Dette forstår jeg som at det vil være viktig å se situasjonen fra et barns øyne og prøve å fortolke barns signaler og kroppsspråk. Her kommer de voksnes definisjonsmakt inn når man er i posisjon til å definere hva barnet skal føle om nakenhet foran andre.

Amanda trakk også frem viktigheten av å ha en enighet i personalgruppa. Hun fortalte om uenigheter som hadde oppstått mellom kollegaer om hvorvidt doktorlek var kun en lek eller om det kunne bli sett på som et overgrep. For Amanda var det viktig å drive med aktiv kunnskapsdeling om tema sett fra et barns perspektiv, og ikke de ansattes perspektiv. Dette var fordi man tar med seg egne erfaringer og tanker rundt tema, og det blir de som definerer barns seksualitet fra et voksent perspektiv. Dette belyser Skarpsno (2013) i at det vil være viktig at alle i personalet reflekterer over egen seksuell utvikling, eget ståsted og hvordan egen religion sitt syn på seksualitet er (s. 26). Amanda utdypet med at man må begynne med å utdanne de ansatte rundt tema for å unngå uønskede situasjoner. Det er bedre å starte med ansatte for å skape en helhetlig tilnærming til barnegruppa rundt dette temaet slik at alle møter barna med de samme retningslinjene og veiledningen rundt både leken og utforskningen. Jeg forstår dette som veldig viktig å prioritere hvis jeg begynner å arbeide som pedagogisk leder. Som pedagogisk leder skal man ikke kun lede en barnegruppe, men også en personalgruppe. Det vil derfor bli mitt ansvar å samkjøre fremgangsmåten til de ansatte rundt tema.

Amanda underbygger at hun er opptatt av en felles tankegang i personalgruppa. Eksempelvis fortalte Amanda om de gangene hun var redd for at en av de andre ansatte ville reagere på en måte som gjorde at barna ble redde eller følte skam. Hun utdypet dette med bekymring over hva som ville skje de gangene hun ikke plukket det opp og fikk det med seg, og hvilke følger

det kunne få. Ifølge henne ville de andre ansatte skape en definering for barna som ikke stemte overens med den tilnærmingen hun ønsket å ha på avdelingen. Ut ifra dette eksemplet tolker jeg at Amanda vil at barna selv skal få erfare og utforske i trygge rammer, uten at de ansatte skal definere disse rammene i for stor grad samt ha de samme rammene å gå ut ifra.

Benjamin derimot hadde helt andre erfaringer enn Amanda rundt de ansattes definering og påvirkning. Han kunne fortelle at i verken praksis eller i jobb hadde han opplevd at tema hadde blitt tatt opp i personalgruppa. Han fortalte at han opplevde at det ikke hadde vært naturlig å ta opp tema på et avdelingsmøte siden det ikke hadde vært noen konkrete situasjoner å diskutere enda. Selv om han selv var sikker i sin sak på hvordan han ville ha tatt det opp, følte han på en slags usikkerhet. Jeg trekker frem Friis (2019) igjen hvor det vektlegges at et usikkert personal kan gi usikre barn (s. 37). Jeg forstår det slik at hvis tema ikke blir løftet frem i forkant av hendelser, blir det desto vanskeligere å forebygge uheldige utfall siden man ikke har diskutert tema profesjonelt. Benjamin underbygde dette med et eksempel:

Sier noen av de ansatte fy, kan de gjøre det skummelt både for barnet selv og for andre barn rundt.

Eksempelet som Benjamin kom med, viste at han opplevde det som vanskelig å ikke ha en felles enighet i personalgruppa. Han videreførte dette ved å understreke sin rolle i personalgruppa som fersk og nyutdannet, og at han opplevde det som vanskelig å være den som tok opp tema til diskusjon. Han ville derfor vente med å ta opp temaet til det oppstod situasjoner hvor det ville ha vært naturlig å ta opp tema.

Camilla hadde som tidligere nevnt hatt et temaarbeid rundt kropp, seksualitet og grensetting. Hun kom med veldig konkrete eksempler på måter de jobbet med tema i møte med barna. I tillegg til temaarbeidet hadde de hatt flere avdelingsmøter for å skape en felles tankegang rundt tema. Det som utpekte seg her, var at hun var opptatt av at ingen i personalet skulle ha en stor reaksjon hvis en situasjon oppsto og ikke skape skam rundt det. Hun kom med et eksempel hvor en medarbeider hadde oppdaget at noen barn hadde utforsket og fortalte dette til Camilla for veiledning, fordi hun var redd for å gjøre noen feil. Den voksnes reaksjoner på barns seksuelle lek vil være individuelt, siden den voksne kommer inn i barnehagen møter de leken ut ifra egne normer og holdninger til kropp og seksualitet (Friis, 2019, s. 37). Jeg opplever at Camillas eksempel viser hvor sensitiv de voksne må være til tema for å ikke gi barna negative erfaringer, og at det er viktig å etterspørre veiledning hvis man er usikker på hvordan man burde gå frem.

Camilla videreførte kollegas opplevelse ved å holde et avdelingsmøte for å skape en felles ramme og enighet for hvordan de skulle møte barna i slike situasjoner. Hun fortalte at alle i personalet var enige i spesielt en ting:

Det ligger latent i oss at det er noe som er privat.

Hun fortalte at på grunn av det private aspektet må ansatte trå varsomt for å ikke skape noen alvorlige følger. Eksempelvis kunne noen av barna gjemme seg litt bort fra personalet under lek som kunne oppleves som privat. Videre fortalte Camilla at når rammene var satt, jobbet de mye med barna for å definere hva som er greit og ikke i forhold til andres kroppslige grenser. Siden hun jobbet på en 4 årsgruppe trakk de også frem det juridiske aspektet ved det. At hvis man bryter regler og lover rundt andres kropp og seksualitet kan dette få alvorlige konsekvenser. Hun utdypet også for barna at det var helt greit å utforske og ha en seksuell lek med andre, så lenge alle var med på det, og det ikke er et skjevt maktforhold. Eksempelvis trakk hun frem «tissenleken» igjen som et eksempel, hvor eldre gutter hadde involvert ei yngre jente i leken. Der hadde de ansattes definering en sentral rolle for å unngå situasjoner som for spesielt den yngre jenta kunne oppleves som ubehagelig.

4.3 Kunnskap og kompetanseheving

Barnehagen skal være en lærende organisasjon og hele tiden være i utvikling i takt med samfunnet. Det vil være derfor være viktig å heve sin kunnskap og kompetanse i personalet. En pedagogisk leders rolle er avgjørende i det å bestemme hva som blir prioritert og ikke, noe som også vil gi ringvirkning til det øvrige personalet på hva som er viktig og ikke å ha som fokus.

Amanda fortalte om det å ufarliggjøre å sette ord på tema. Hun var inspirert etter å ha vært på foredrag med Margrete Wiede Aasland. Der hadde Aasland satt fokus på viktigheten i å være direkte med barna. Amanda var enig i Aaslands tilnærming hvor man forteller barna hva de ulike delene av kroppene våre heter, og at man ikke skal være redd for å eksempelvis bruke begrep som penis. På avdelingen brukte Amanda dukker som både hadde penis og vagina, for å skape en naturlig setting til å snakke om kroppen. Ved å gi barna begreper de kan bruke kan det anses som en viktig faktor i å gi barna mestringskompetanse. Ved å bruke reelle begreper anerkjennes og aksepteres den seksuelle leken (Friis, 2019, s. 38). Barn plukker opp begreper og uttrykk fra eldre barn og voksne som omhandler kroppen og kjønnsorganer. Barnehagen kan være en fin arena til å gi barna kunnskap om de reelle navnene hvis de ikke har andre omsorgspersoner i livet deres som kan gi dem det.

For å heve kompetansen til personalet fortalte Amanda hvordan de brukte både avdelingsmøter og lederteam for å diskutere tema. Her kunne hun ofte møte mange forskjellige oppfatninger og meninger i hvordan man skulle møte tema. Hun poengterte viktigheten av å skape en felles tankegang, samtidig som at hun ønsket å ha respekt for andres synspunkter. Dette opplevde Amanda som litt trøblete til tider fordi de kunne ha veldig ulike synspunkter om det samme tema. Jeg tolker dette som at det er viktig som leder å akseptere alle sine utgangspunkt når det kommer til tema, selv om man kan være helt uenig. Det vil også være viktig å formidle den kunnskapen og kompetansen man innehar for å kvalitetssikre den pedagogiske praksisen. Dette kan sees i sammenheng med det Aasland fremhever, om at de nære omsorgspersonene i et barns liv vil være avgjørende for deres seksuelle utvikling. Fordi det er dem som kan være bidragsyttere til å skape enten positive eller negative erfaringer rundt barns lek og utforskning (Aasland, 2020, s. 13-14). Jeg tolker dette som at det vil være viktig å bevisstgjøre de andre ansatte på å legge egne synspunkt til side, om det ikke gagnar barnets beste. Fordi personalet i barnehagen skal hele tiden tenke hva som blir barnets beste i alt de gjør.

Siste spørsmålet mitt i intervjuguiden omhandlet et fremtidsrettet perspektiv på hvordan informantene kunne se for seg at tema ville arbeides med om 5-10 år. Her fortalte Amanda at hun opplevde at temaet var noe som ble nedprioritert i samfunnet generelt. Hun fortalte at barns seksuelle utforskning er et tema man kan lite om, og at det er viktig å heve kompetansen og kunnskapen til de ansatte. Hvis man ikke gjør det, vil det ifølge Amanda ikke bli noen forandring på hva vi lærer dagens barn sammenlignet med hva hun selv lærte i oppveksten. Hun mente at man burde ha kommet mye lengre i dagens samfunn. Hun poengterte at temaet må tidligere inn i skolesystemet om det skal bli en samfunnsendring rundt kunnskapen og kompetansen man har. Hun snakket videre om ringvirkninger og at det norske samfunnet generelt må bli flinkere til å sette tema på dagsorden, og at vi må tørre å snakke om det. Jeg oppfatter det Amanda sier som at dette er et tema som mange fortsatt opplever som tabubelagt. I hver generasjon går man alltid tilbake på forrige generasjon for å se på hva man kan gjøre annerledes og endre på. Dette temaet har vært en diskurs i samfunnet siden 3-4000 år f.kr, hvor samfunnet har hatt en stor omveltning når det kommer til syn på tema (Skarpsno, 2013, s. 15). I dagens samfunn har tema begynt å komme mer med dagsorden, men seksualiteten vår ligger fortsatt hos mange som noe veldig privat.

Benjamin fortalte at når det kom til å heve kompetansen til barn rundt tema, var det viktig å snakke om det, for å ufarliggjøre og normalisere det. Han kom med et eksempel fra en annen

barnehage han hadde jobbet i, om ei jente som dro bleien opp og ned gjentagende ganger for stimulering ved flere anledninger gjennom dagen. Her måtte han inn og veilede både foreldrene og jenta om at dette var noe hun kunne gjøre hjemme, privat. Benjamin understreket dette med å si:

Jeg måtte tenke på hvordan det ville bli for henne når hun ble eldre.

Han fortalte videre om viktigheten av å snakke med barna om dette i småbarnsalder slik at det ikke blir noe hun viderefører og gjør foran andre når hun blir eldre. Benjamin understreket at jo tidligere dette jobbes med så vil antall overgrep minske. Han gjentok dette ofte ved å si:

Det er viktig at jo mer kunnskap du har som liten, så blir det mindre overgrep.

Ved å ha kunnskap om kroppen og den «normale» seksuelle leken, kan man bedre avdekke hva som er «unormalt». Dette kan være til stor hjelp for å avdekke mistanke om mulig overgrep hos barn. Hvis barnets atferd blir mer intens og hyppig, i den grad at det går utover det sosiale, eller et barn som stimulerer voksen seksuell aktivitet, eller om barnet plutselig blir veldig aggressiv og pågående i seksuell lek (Bergsvik, Landro & Hatløy, 2020, s. 29). Jeg forstår dette ved at det vil være viktig å kunne veilede barnet og foreldrene om en situasjon oppstår. Selv om Benjamins eksempel kanskje var noe jenta kun gjorde i barnehagen, vil det uansett være viktig å bevisstgjøre og skape et samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. For å kunne veilede og følge opp jenta på best mulig måte vil det være viktig at hun møter den samme tilnærmingen av sine omsorgspersoner.

Benjamin fortalte videre at han opplevde temaet som veldig tabubelagt i samfunnet og at samfunnet har et syn på at barn er for unge til å ha en seksualitet. Fra Moll og Freuds avhandlinger, til nyere forskning vet vi med sikkerhet at barns seksualitet er medfødt (Skundeberg, 2020, s. 5). Og at dette synet på barn er muligens noe som kan henge igjen fra tidligere generasjoner, som nyere generasjoner kan ha blitt affisert av. Benjamin utdypet med at seksualitet og seksuell utforskning er noe som bør følge oss gradvis gjennom hele skoleløpet, og ikke er noe som blir «feid under teppet». Dette understreker med han med å si:

Det er ikke noe vits at jeg lærer de det i barnehagen, så ingenting på barneskoen. Da stopper alt opp.

Han tydeliggjør hvor sentralt det er med kontinuitet for at barna skal lære om tema på best mulig måte og hverdagsliggjøre det som et vanlig diskusjonstema. For han var det viktig med fokus i

alle ledd og i hele skoleløpet spesielt som et verktøy for forebygging av overgrep. Jeg tolker dette som i likhet med Amanda at det er vanskelig å jobbe mye med tema om det ikke blir fulgt opp når barnet begynner på skolen.

Camilla fortalte at hun har en oppfatning om at samfunnet generelt mener at barns seksuelle utforskning ikke skal snakkes om i barnehagen. Hun opplevde derimot selv å være veldig avslappet rundt tema og følte seg rustet både til å møte spørsmål fra barn, personalet og foreldre. Hun trakk frem et eksempel hvor hun hadde ledet et foreldremøte rundt tema; her hadde hun blitt møtt med sjokkerte foreldre som ikke kunne forestille seg at sitt barn, eller barn generelt var seksuelle vesen. Dette mente hun var et stort problem i samfunnet, og at samfunnets syn på kjønn er basert på stereotypier, typisk «blått» og «rosa». Av foreldrenes reaksjoner i foreldremøtet sa Camilla:

Det er ikke vanlig å tenke at barn er seksuelle.

Hun fortalte videre at på avdelingsmøter hadde hun og andre ansatte snakket om hvilke konsekvenser det å ikke gi barn kunnskap og kompetanse om tema kan få. Konsekvenser som ble trukket frem var blant annet det å få et dårlig forhold til egen kropp og seksualitet. Hun poengterte at dette temaet kan gjøre en alvorlig forskjell i barns liv; da det er det eneste i pedagogikken som handler om liv og død. Hun mente at om barn får et dårlig forhold til egen kropp tidlig i livet vil dette påvirke barnets psykiske helse i senere tid. Aasland (2020) underbygger dette ved å poengtere at hvordan omsorgspersonene i barnets liv møter barnets behov psykisk og fysisk, vil det ha en betydning for resten av livet (s. 13).

Camilla fortalte at dette var et tema som måtte jobbes kontinuerlig med, og at de hele tiden hadde utviklingspotensial i barnehagen hun jobbet i. De lot eksempelvis alltid bøker om tema ligge fremme tilgjengelig for barna slik at barna også på eget initiativ kunne åpne opp for spørsmål og undringer. Hun fortalte at hun aldri hadde opplevd et tema som det har vært så mye bevissthet rundt i forkant, som barns seksuelle utforskning. Camilla fortalte at hun ville gjøre en forskjell for dagens barn og at de aldri skulle kjenne på at seksualitet var et forbudt tema slik som hun selv hadde gjort i barndommen:

Husker fra egen barndom at det var noe som var spennende og lystbetont. Plutselig var det helt forbudt.

Jeg tolker dette som at man må jobbe med tema, på samme måte som man gjør med alt annet i barnehagen. Det er alltid nye virkemidler man kan bruke, forskning, litteratur og diskurser i

samfunnet som man må holde seg oppdatert på. Selv om Camilla trekker frem mye av det arbeidet de allerede har gjort i forbindelse med tema, kan man ikke tenke at barna og de ansatte er ferdig utlærte. Dette forstår jeg som et viktig poeng i arbeid med barn, for å hele veien gi de det best mulige tilbudet. Informantene poengterte at deres jobb i barnehagen ikke ville ha noen virkning hvis barna ikke ble videre fulgt opp når de startet på skolen. Jeg sitter igjen med forståelsen av at i hver generasjon ser man alltid tilbake på forrige generasjon, for utvikling. Starter det med større bevisstgjøring og kunnskapsheving i barnehagen vil dette gi ringvirkninger i samfunnet. Når barna har ervervet seg kunnskap fra tidlig alder, vil de forhåpentligvis etterspørre mer kunnskap fra lærere og andre omsorgspersoner i livene sine.

Kapittel 5. Avslutning

Barns seksualitet har alltid vært et omdiskutert tema i samfunnet som i starten ble ansett som noe positivt til å bli sett på som en sykdom. I nyere forskning vet vi at barns seksualitet er medfødt og har en egenverdi. Barns seksuelle uttrykk skal ikke sammenlignes med voksen seksualitet. Barnets utforskning har grunnlag i ren nysgjerrighet og kommer som oftest i form av lek, eksempelvis doktorlek og familieleker som mor, far og barn.

Den voksnes rolle vil være avgjørende for hvordan barnets seksuelle identitet utvikles. I denne bacheloroppgaven ville jeg finne ut av hvordan yrkesaktive pedagoger møtte barna rundt tema. Jeg gjorde dette ved å anvende en kvalitativ tilnærming med intervju som metode, ved å intervju tre pedagogiske ledere med ulike yrkesbakgrunner. Med bakgrunn i denne problemstillingen:

Hvordan arbeider pedagogen i møte med barns seksuelle utforskning i barnehagen?

Jeg kodet datamaterialet mitt og kom frem til tre forskningsspørsmål jeg brukte for å underbygge problemstillingen min. Dette ble utgangspunktet for drøftingen i analysearbeidet. Selv om informantene hadde ulik yrkesbakgrunn og arbeidet i forskjellige barnehager, er ikke funnene presentabel for hvordan tema jobbes med i barnehagesektoren i Norge.

Arbeidet med denne bacheloroppgaven har jeg gitt meg mer kunnskap om hva barns seksualitet og seksuelle utforskninger er, og gitt et bedre innblikk i hvordan yrkesaktive pedagoger jobber med tema (anno 2021). Informantene har bidratt til å gi meg et mer nyansert blikk på hvordan teorien kan settes ut i praksis sammen med barn og kollega. Jeg sitter igjen med en iver etter å

komme ut i barnehagen og spre min nye kunnskap rundt tema, og forhåpentligvis være en trygg voksen som kan være en god støttespiller i barns seksuelle utforskning.

Litteraturliste

- Aasland, M. W. (2020) *Barna og seksualiteten*. 2 utg. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Almås, E. (2004) *Sex og sexologi*. Oslo: Universitetsforlaget
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (red) (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bergsvik, K.I., Landro, H.H., Hatløy, J. (2020) *Hele meg- om kropp og grenser i barnehagen*. Oslo: Pedlex
- Dalen, M. (2011) *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming*. 2 utg. Oslo: Universitetsforlaget
- Dalland, O. (2020) *Metode og oppgaveskriving*. 6 utg. Oslo: Gyldendal Akademisk
- FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 29.november 1989. Ratifisert i Norge 8.januar 1991. Revidert oversettelse mars 2003 med tilleggsprotokoller. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/>
- Friis, P. (2019) *Barns seksuelle leker- hvordan forstå og arbeide med barns seksualitet i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Langfeldt, T. (2000) *Barns seksualitet*. Oslo: Pedagogisk forum
- NESH (2018. 4. desember) *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet 16. april 2021 fra <https://www.forskningsetikk.no/om-oss/komiteer-og-utvalg/nesh/>
- Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagen- innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Skarpsno. H.E. (2013) *Barna og seksualiteten- utfordringer i barnehagen*. Oslo: SEBU forlag
- Skundeberg, Ø. (2020). Hvordan forstå barns aldersnormale seksualitet i barnehagen? *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk* (6)1-13. Hentet fra: <https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/1646/3946>
- Brinkmann, S. & Tanggard, L. (red.) (2012) *Kvalitative metoder- empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Thagaard, T. (2018) *Systematikk og innlevelse- en innføring i kvalitative metoder*. Bergen: Fagbokforlaget
- Tjora, A.H. (2017) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. 3. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Vedlegg

Vedlegg 1- Intervjuguide

Intervjuguide til bacheloroppgave

«Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforskning i barnehagen?»

Bakgrunn

1. Hvilken utdanning og yrkeserfaring har du?
2. Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
3. Hvilken aldersgruppe jobber du med?
4. Jobber du i privat eller kommunal barnehage?

Relasjon til barna

1. Hva tenker du om barns seksualitet?
2. Hva legger du i begrepet barns seksualitet?
3. Har du opplevd noen situasjoner i barnehagen hvor barn har utforsket? Eksempler?
 - Hvordan reagerte du?
 - Kunne du gjort noe annerledes?
4. Hvordan definerer dere (voksne) hva som er greit og ikke?
 - Nakenhet i barnehagen?
 - Utforskning av seg selv og andre?
 - Setter dere grenser for barna?
5. Hvordan tenker du at man kan snakke om tema i det daglige med barn?

Relasjon til de andre voksne på din avdeling/barnehage

1. Har du noen gang opplevd at en kollega har kommet til deg med spørsmål rundt temaet?
 - Hvordan opplever du å svare på slike spørsmål? Er det greit? Vanskelig?
 - Opplever du at det er vanskelig å finne informasjon rundt tema?
 - Er dette et tema dere har snakket om på din avdeling/barnehagen du jobber i?
2. Hvordan tror du voksnes reaksjoner påvirker barns utforskning av egen og andres kropp? Har du noen eksempler?

Arbeid med tema

I Rammeplanen for barnehagen står det blant annet at barn skal bli trygge på egen kropp, og sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser.

1. Hva ville du ha gjort for å sette fokus på temaet i barnehagen?
 - I et endrings- og utviklingsarbeid for eksempel?
2. Hvordan tenker du at temaet oppleves for andre på din arbeidsplass?
 - Er det et tema som ofte/lite snakkes om?

Deg selv som pedagog

1. Er dette et tema som du brenner for og synes er viktig?
 - Hvis ikke, hvorfor? Hvis ja, hvorfor?
 - Vil du si at det er en del av ditt pedagogiske grunnsyn?
2. Hvordan ser du for deg at man jobber med dette temaet om 5-10 år?

Vedlegg 2- Informasjon og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Hvordan møter pedagog barns seksuelle utforskning i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å *finne ut hvordan du som pedagog møter barns seksuelle utforskning i barnehagen*. I dette skrevet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet for denne studien er å innhente informasjon av yrkesaktive pedagoger i barnehagen. Jeg vil innhente informasjon om hvordan du som pedagog møter barnets seksuelle utforskning i barnehagen. Hvilke holdninger har du rundt tema, hvordan forholder du deg til tema når det dukker opp situasjoner. Hvordan snakker du om tema med barna. Og om du tenker at dette er tema som er viktig å belyse, og hvor mye dette skal vektlegges i det daglige pedagogiske arbeidet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

I denne studien vil jeg benytte intervju som metode. Jeg kommer til å utarbeide en intervjuguide på forhånd som vil bli sendt ut til informantene i forkant av avtalt intervju dato. Slik at du kan forberede deg noen dager i forveien.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrevet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes *30.04.2021*

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Elisabeth Walsøe Lehn (sign)

Sølvi Ann Fætten (sign)

Student

Therese Øverby Thun (sign)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Hvordan møter pedagogen barns seksuelle utforskning i barnehagen?*»

Jeg samtykker til:

å delta i *intervju*

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.